

Ekonomi och styrning
Måns Norberg

Nya ersättningar asyl- och flyktingmottagande

Regeringen har presenterat en ny förordning och vissa ändringar i befintliga förordningar för de statliga ersättningarna för asyl- och flyktingmottagandet. Förordningarna finns bland annat på riksdagens hemsida. **Förändringarna gäller i huvudsak de tidigare aviserade förändringarna för ersättningarna för ensamkommande barn.** Den nya förordningen innebär dock även vissa andra förändringar.

De nya reglerna för ersättningar för asylsökande finns i förordning (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl (NyAsylErsF). Därigenom upphävs den tidigare förordningen (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.(AsylErsF) Förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar (NyErsF) och förordningen (1990:927) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar ändras också (ErsF). Den sistnämnda gäller mottagna innan år 2010.

De nya reglerna träder i kraft 1 juli 2017.

Tidigare presenterade ersättningar för ensamkommande barn

De förslag som regeringen presenterade i promemorian ”Ett nytt ersättningsystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga” genomförs i och med dessa förordningsförändringar. I korthet innebär dessa:

- Att ersättningen för omyndiga ensamkommande barn blir 1 350 kronor per dygn, oavsett placeringsform (särskilda regler för bl.a. LVU-placeringar, se nedan) (8 § NyAsylErsF och 28-29§ NyErsF). Ersättningen utgår automatiskt i efterskott. Månadsvis för asylsökande och kvartalsvis för barn med uppehållstillstånd.
- Att ersättningen för myndiga ensamkommande unga med uppehållstillstånd, blir 750 kronor per dygn (särskilda regler för bl.a. LVU-placeringar, se nedan). Ersättningen utgår under villkor att den unge har studiehjälp från CSN (30 § NyErsF), vilket maximalt kan utbetalas till och med vårterminen det år man fyller 20. Ersättningen utgår i efterskott, automatiskt och kvartalsvis.
- Att ersättning för ekonomiskt bistånd som utgör försörjningsstöd för myndiga ensamkommande unga som inte studerar betalas ut enligt faktiska kostnader (30 b § NyErsF). Upp till 21 års ålder och förutsätter att ersättning inte fås enligt 30 eller 30 a §. Ersättningen utgår kvartalsvis i efterskott, efter ansökan.

Observera att denna ersättning även gäller övriga 18-21-åringar med uppehållstillstånd som saknar föräldrar i landet, går i gymnasieskola och inte vårdas enligt SoL eller LVU (20 § NyErsF).

- Att ersättning för placeringar av barn och unga som görs med stöd av LVU, eller med stöd av SoL men med motsvarande vårdbehov, ersätts med faktisk kostnad. Detta görs upp till 21 års ålder om vården påbörjats innan 18 års ålder. (9-10 § NyAsylErsF och 29 a § och 30 a § NyErsF). Ersättningen utgår kvartalsvis i efterskott, efter ansökan. För asylsökande barn (upptill 18 år) som inte är ensamkommande ges ersättning för faktiska kostnader även för SoL-placering som inte motsvarar vårdbehov enligt LVU (15 § NyAsylErsF).
- Att kommunen för beredskap får en ersättning på 500 000 kronor årligen som fast belopp och en rörlig ersättning på 9 450 kronor per planerat mottaget barn. Beloppet ska bestämmas utifrån Migrationsverkets februariprognos samt den av regeringen fastslagna andelsfördelningen respektive år. För 2017 kommer beloppet att bestämmas utifrån Migrationsverkets juliprognos och beloppet kommer att halveras (7 § NyAsylErsF). Beloppen betalas ut utan ansökan, före utgången av mars (augusti 2017).
- Att kommunen för varje anvisat ensamkommande barn får 52 000 kronor som engångsersättning. Beloppet ska täcka kostnader för god man, tolk, resor, utredning samt andra relaterade kostnader (12 § NyAsylErsF). Inget specifikt anges om överförmyndarens kostnader. Ersättningen utgår i efterskott, automatiskt och månadsvis.
- Att ankomstkommuner får 3 000 kronor per barn och dygn för ensamkommande barn (11 § NyAsylErsF). Ersättningen utgår kvartalsvis i efterskott, efter ansökan. Vad som är en ankomstkommun definieras i DS 2011:34 *Översyn av den statliga ersättningen till kommuner för mottagande av ensamkommande barn*, som den kommun där barnet ger sig till känna för en svensk myndighet efter att det anlänt till Sverige.
- Den schablonersättning på 30 000 kronor som betalas ut i samband med uppehållstillstånd kvarstår. I och med att gruppen asylsökande ensamkommande barn nu avgränsats till att endast avse omyndiga personer har denna ersättning dock specificerats att endast avse omyndiga (29 c § NyErsF). Ersättningen betalas ut automatiskt inom en månad från det att dygnersättningen för aktuellt barn betalats ut.
- Att schablonersättningarna (1 350 kr/dygn och 750 kronor/dygn samt faktiska kostnader vid LVU/SoL-placering) betalas ut till den kommun som behåller ansvaret för ett placerat barn eller ungdom i en annan kommun.

Extraordinära ersättningar och övergångsbestämmelser, ensamkommande barn

- I NyAsylErsF ges en möjlighet att få ersättning för betydande extraordinära kostnader för mottagandet av ensamkommande barn (13 § NyAsylErsF). Tidigare var denna ersättning riktad till hela gruppen asylsökande. Exakt vilka kostnader som åsyftas anges inte i regeringens promemoria. Ersättningen betalas ut kvartalsvis, efter ansökan.
- De kommuner, som i och med att platsöverenskommelserna avvecklats, haft stora avvecklingskostnader har möjlighet att ansöka om ersättning. De kommuner som haft flest överenskomna platser per 30/6-2016 relaterat till invånarantal, kan få ersättning. Ersättningen betalas ut under 2017 och 2018. Ansökningar måste ha inkommit senast 31/8 2017 respektive 31/8 2018 (14 § och 20 § NyAsylErsF). Regeringen har beslutat om ett belopp på 40 miljoner kronor per år för detta syfte till de kommuner med högst antal överenskomna platser per invånare.
- Kostnader för arvoden till gode män som uppstår mellan 1/7 2017 och 31/12 2017 för barn som kommer innan 1/7 2017 kan återsökas på samma sätt som tidigare (övergångsbestämmelser punkt 3 AsylErsF). **Ansökan ska ha inkommit senast 31/12 2017.**

Ansök inom 6 månader, även skolersättningar

Ansökningar enligt de reviderade förordningsparagraferna ska, generellt, inkomma senast 6 månader efter den period som ansökan avser.

Liksom tidigare kommer ersättningar för utbildningskostnader att betalas ut kvartalsvis i efterskott efter ansökan. Tiden som kommunerna har att ansöka är också den 6 månader, vilket innebär en förkortning jämfört med tidigare regelverk.

Borttagna/ reviderade ersättningar

Regeringen har i samband med förordningsförändringarna även tagit bort och snävat in vissa ersättningar.

- Ersättningen för förebyggande stödinsatser inom socialtjänsten för asylsökande barn har tagits bort. Tidigare fördelades 50 miljoner kronor årligen utifrån det sammanlagda antalet minderåriga asylsökande i kommunen vid ett givet datum (11a § AsylErsF). Regeringens avsikt är att detta ska rymmas inom ramen för dygnsschablonerna för ensamkommande barn.
- Ersättningen för betydande extraordinära kostnader enligt 11 § AsylErsF har i den nya förordningen avgränsats till att gälla betydande extraordinära kostnader för mottagande av anvisade asylsökande ensamkommande barn (13 § NyAsylErsF).
- Ersättning för utbildningskostnader ges som regel inte för asylsökande elever som bor hos en vårdnadshavare med uppehållstillstånd (3 § tredje stycket

NyAsylErsF). I AsylErsF har kommunen haft rätt till ersättning för dessa barn om de har en asylsökande förälder (5 §).

- Ersättningar för vissa transportkostnader för asylsökande och ensamkommande barn (4 § AsylErsF) har tagits bort. Transport i samband med anvisning av ensamkommande barn är tänkt att fortsättningsvis rymmas i mottagandeschablonen
- Regeringen har även från 1 februari 2017 tagit bort möjligheten att få ersättning för anordnande av SFI för personer med uppehållstillstånd som bor kvar i Migrationsverkets anläggningsboenden (SFS 2014:946). Ansökningar för kostnader som uppstått innan 1/2 2017 ska ha inkommit innan 30/4 2017.

Övriga ändringar

Migrationsverket ska meddela föreskrifter kring verkställigheten av dessa förordningar. Sådana har ännu inte presenterats, och SKL kommer att ges tillfälle att yttra sig om dessa föreskrifter. SKL anser att det finns ett par otydliga formuleringar i de nya förordningarna, och har bett Regeringskansliet om förtydliganden, se nedan.

Det är viktigt att kommunerna uppmärksammar SKL på eventuella ytterligare oklarheter i de nya förordningarna.

- Ersättningen för extraordinära utbildningskostnader enligt 5§ NyAsylErsF har formulerats så att det kan tolkas att denna ersättning endast ska betalas ut för insatser till elever i behov av särskilt stöd. Enligt tidigare förordning har ersättning utgått för mer generella kostnader, ”andra extraordinära kostnader för utbildningsverksamhet” t.ex. lokaler. Enligt besked från Justitiedepartementet är dock syftet med ersättningen densamma som tidigare.
- Bestämmelsen om ersättning för utbildning i 3 § NyAsylErsF skiljer sig jämfört med motsvarande bestämmelse i 5 § AsylErsF, bl.a. har hänvisningen till 29 kap. 3 § skollagen tagits bort. Eftersom 3 § NyAsylErsF endast avser ”barn” kan bestämmelsen tolkas som att rätten till ersättning inte gäller ungdomar över 18 år. Enligt uppgift från Migrationsverket är dock inte syftet med den ändrade formuleringen att snäva av målgruppen. Ersättning kommer därför fortfarande att utbetalas även för elever över 18 år om de har rätt till utbildning enligt skollagen. SKL anser dock att förordningen ska förtydligas för att undgå missförstånd.

Uppgiftsskyldighet

Liksom tidigare har kommuner och landsting skyldighet att lämna de uppgifter till Migrationsverket som krävs för att en bedömning av ersättningsanspråket ska kunna göras.

Nya schablonersättningar innebär förändrat arbetssätt både för Migrationsverket och kommuner. För att korrekt ersättning ska betalas ut måste Migrationsverket alltid ha aktuella uppgifter över kommunens ensamkommande barn och unga. De uppgifter som avses är vilka ensamkommande barn och unga som är placerade i kommunen och som kommunen har ansvar för samt när ansvaret upphört.

För att rätt ersättning ska betalas ut måste Migrationsverket bland annat få in uppgifter löpande innan utbetalning ska ske för aktuell period om sådant som innebär att kommunen inte längre ska få ersättning, till exempel om ansvaret har flyttats över till en annan kommun eller om vårdnadshavare har kommit till Sverige.

Notera vikten av att kontinuerligt meddela förändringar avseende kommunens ansvar för dessa barn och unga. Migrationsverket utarbetar nu föreskrifter, där det troligtvis kommer att anges ett datum efter varje månadsskifte när uppgifterna som grundar de automatiska utbetalningarna måste var gjorda. Detta även i semestertider.

Om uppgifterna hos Migrationsverket inte är korrekta, så kan det leda till att

- ersättningen betalas ut till fel kommun
- ersättningen betalas ut med fel belopp
- ersättningen uteblir
- eller att ersättningen behöver återkrävas/återbetalas.

Migrationsverket gör idag tolkningen att de inte kommer att betala ut schablonersättningar retroaktivt, utan endast i efterskott utifrån aktuella uppgifter månadsvis för asylsökande och kvartalsvis för nyanlända.

Tillvägagångssätt

Migrationsverket kommer under perioden april – juni att kontakta samtliga kommuner för att stämma av sina registreringar med kommunens uppgifter om de barn och unga som omfattas av kommunens omhändertagande. Även länsstyrelserna sprider denna information till sina kontaktpersoner över hela landet. Arbetsgrupper på Migrationsverket kommer arbeta parallellt mot landets alla kommuner och sitta i olika delar i landet, men arbeta på likartat sätt med dessa avstämningar. Listorna kommer inte gå ut till alla samtidigt utan med en viss oregelbundenhet under april månad och kanske en bit in i maj.

Migrationsverket önskar få kontaktuppgifter på den person i kommunen som de kan skicka listor till för att stämma av de uppgifter de har på barn och unga som vistas i kommunen. Kommunen ombeds meddela kontaktuppgifterna via e-post till

nytt-ersattningssystem@migrationsverket.se

Kommuner med krypterad e-post får gärna använda den istället. Mailadressen kommer kunna användas löpande av de som har krypterad epost. Denna kommer senare att ersättas av e-tjänsten.

Uppge även om det är samma person som får det första mejlet som kommer göra avstämningarna tillsammans med Migrationsverket, samt på vilket sätt ni helst ser att kontakten med Migrationsverket sköts, via mejl eller telefon.

När Migrationsverket fått information om kontaktperson kommer en lista över registrerade barn och unga skickas per post eller krypterad e-post. Även Melker kommer användas. Listan ska kontrolleras och uppdateringar skickas tillbaka till den särskilda funktionen hos Migrationsverket. Kommunerna kommer att få instruktioner om hur de fortsättningsvis håller uppgifterna uppdaterade i fortsättningen.

Kommande e-tjänst

Inom kort kommer Migrationsverket att kontakta alla kommuner avseende överenskommelser (för vissa kommuner nya överenskommelser) för anslutning till en kommande digital e-tjänst.

Den nya e-tjänsten kommer gå under namnet *Komet* (KOMmunernas Meddelande E-Tjänst) och lanseras under hösten 2017. I Komet kommer kommunerna att kunna meddela ändrade omständigheter för de ensamkommande barn och unga som kommunen ansvarar för. Framåt sommaren kommer alla kommuner att få mer information om hur Komet kommer att fungera, hur en kommun ansluter sig och vilka säkerhets- och inloggningslösningar som kommer att vara aktuella.

Kommunerna kan redan nu utse en särskild administratör som för kommunens räkning ska ansvara för e-tjänsten och bland annat sköta behörighetsadministrationen för kommunens handläggare.

Alla kommuner behöver skriva nya överenskommelser om e-tjänsten. Om kommunen har sådan överenskommelse idag, ska den ersättas av en ny.

Mer information finns på [Migrationsverkets webb](#).

Kontaktpersoner på SKL

- Måns Norberg, 08-452 77 99, allmänna frågor kring ersättningar
- Signild Östgren, 08-452 77 45, allmänna frågor kring ersättningar
- Mia Hemmestad, 08-452 78 49, juridiska frågor
- Ove Ledin, 08-452 77 66, frågor kring uppgiftsskyldighet, verksamhetsanknutna frågor

Alla nås på epost via mönstret fornamn.efternamn@skl.se